

Голас Радзімы

4 мая 1978 г.
№ 18 (1536)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 23-і
Цана 2 кап.

«Ой, ляцелі гусі...» Калі глядзіш на чароды гусей, што ляцяць вясной на поўнач, так і хочацца заспяваць адну з тых старадаўніх народных песень, што і нарадзілася, пэўна, у такую ж хвіліну шчымлівай радасці. Фота Я. КАЗЮЛІ.

**РАСЦЕ ЗАРПЛАТА —
ЗМЯНЯЮЦА ГУСТЫ**

[«На што мы трацім грошы»]

стар. 2—3

**СУАЙЧЫННІКІ ВІНШУЮЦЬ
З ПЕРШАМАЕМ**

[Пішуць землякі]

стар. 4

**ЗНАЎЦА ГІСТОРЫІ
І КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ**

[«Ён уздымаў старонкі
даўніны»]

стар. 7

ФОРУМ САВЕЦКАЙ МОЛАДЗІ

XVIII з'езд Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі адкрыўся 25 красавіка ў Крамлёўскім Палацы з'ездаў.

Амаль 38-мільённы атрад савецкай камсамолі прыслаў у Маскву сваіх лепшых прадстаўнікоў — маладых перадавікоў вытворчасці, калгаснікаў, вучоных, дзеячаў культуры, студэнтаў і школьнікаў. На з'ездзе таксама прысутнічалі прадстаўнікі 7 міжнародных арганізацый, у тым ліку Сусветнай Федэрацыі дэмакратычнай моладзі і Міжнароднага саюза студэнтаў, 135 камуністычных саюзаў моладзі, дэмакратычных і сацыялістычных маладзёжных арганізацый са 107 краін свету.

На парадку дня з'езда былі справаздача Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ, справаздача Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ВЛКСМ і выбары цэнтральных органаў ВЛКСМ.

У першы дзень перад дэлегатамі з'езда выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. Брэжнеў. У сваёй прамове ён ад імя ЦК КПСС прывітаў удзельнікаў вышэйшага форуму моладзі краіны, а ў іх асобе — усіх савецкіх камсамольцаў. Л. Брэжнеў даў высокую ацэнку працоўным поспехам маладых людзей у справе ажыццяўлення рашэнняў XXV з'езда КПСС.

У цэлым камуністы старэйшага пакалення, сказаў Л. Брэжнеў, могуць, я думаю, быць задаволены савецкай моладдзю нашых дзён. Яна расце камуністычна перакананай, глыбока адданай справе партыі, справе вялікага Леніна. Мільёны юнакоў і дзяўчат паказваюць узоры мужнасці, стойкасці, вернасці ідэалам Кастрычніка. З вялікім энтузіязмам яны працуюць усюды, дзе праходзіць фронт камуністычнага будаўніцтва, актыўна змагаюцца за выкананне напружаных планаў развіцця краіны. Ва ўсюкую справу яны ўносяць свой асаблівы рамантычны парыв і, я б сказаў, маладую акрыленасць. За ўсё гэта дзякуй камсамолу, дзякуй усім маладым людзям Савецкай краіны!

Л. Брэжнеў сказаў таксама аб задачах, якія стаяць перад камсамольцамі краіны. У прамове дадзена ацэнка міжнароднага становішча і выказаны новыя прапановы Савецкага ўрада і КПСС у справе барацьбы за міжнародную разрадку, спыненне гонкі ўзбраенняў і раззбраенне.

Са справаздачным дакладам на з'ездзе выступіў першы сакратар ЦК ВЛКСМ Б. Пастухоў. З'езд выбраў новы састаў Цэнтральнага Камітэта і Цэнтральнай рэвізійнай камісіі. 28 красавіка з'езд закончыў сваю работу.

МЫ СВЯТКУЕМ ПЕРШАМАЙ

Сёлетняе першамайскае свята для савецкіх людзей юбілейнае. 60 год назад пралетарыят Расіі ўпершыню адзначыў дзень міжнароднай салідарнасці працоўных адкрыта і свабодна як афіцыйнае дзяржаўнае свята. З таго часу кожны год наша краіна радасна адзначае Першамай, па традыцыі сустракаючы яго калонамі дэманстрантаў, чырванню сцягоў, народнымі гуляннямі на плошчах і вуліцах, яркай ілюмінацыяй і выбухамі салюта. Кожны раз Першамай — гэта справаздача калектываў заводаў і фабрык аб сваіх поспехах на працоўнай вахце, гэта заклікі да міру, супрацоўніцтва і дружбы.

Сёлетнія першамайскія ўрачыстасці захавалі ўсе традыцыйныя прыкметы міжнароднага рабочага свята. Але, як і заўсёды, гледзячы на афармленне святочнага шэсця, можна было даведацца аб тых знамянальных падзеях, што адбыліся ў нашым жыцці на працягу апошняга года.

Над калонамі дэманстрантаў, што з раніцы запоўнілі Ленінскі праспект Мінска, узвышаліся транспаранты, якія ўслаўлялі прынятыя нядаўна Канстытуцыі СССР і БССР. Лічба 60 нагадвала аб тым, што наша рэспубліка сёлета адзначае юбілей свайго нараджэння.

Першымі перад трыбунамі на Цэнтральнай плошчы сталіцы, дзе знаходзіліся кіраўнікі Кампартыі і ўрада рэспублікі, зарубежныя госці і прадстаўнікі грамадскасці горада, прайшлі ветэраны рэвалюцыі і партыі, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, удзельнікі першых пяцігодкаў. Потым пачалося шэсце працоўных усіх дзевяці раёнаў Мінска. Кожны раён, кожнае асобнае прадпрыемства па-свойму аформілі калоны. І аснову гэтага афармлення складалі рапартажы аб тых выдатных поспехах, якіх рабочыя горада дасягнулі, выконваючы планы дзесятай пяцігодкі. Нібы прымаючы эстафету

старэйшага пакалення, услед за калонамі працоўных горада на Цэнтральную плошчу выйшлі юныя жыхары сталіцы. Шматгадзінную маніфестацыю, у якой прынялі ўдзел дзесяткі тысяч мінчан, завяршыў парад фізкультурнікаў. А ўвечары неба над горадам-героем Мінскам расквецілі залпы салюта.

У яркую дэманстрацыю адзінства Камуністычнай партыі і Савецкага народа ператварыліся першамайскія ўрачыстасці, што адбыліся ў гэты дзень ва ўсіх гарадах рэспублікі.

НА ЗДЫМКАХ: у час першамайскай дэманстрацыі працоўных Мінска. Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

тоўных бялкоў — характэрная з'ява ў СССР. Возьмем, напрыклад, хлеб. Калі ў 1913 годзе ў сярэднім яго спажывалася на душу насельніцтва 200 кілаграмаў, то ў 1960—1964, у 1975 — 141 кілаграм. У той жа час спажыванне мяса ўзрасло на 28 кілаграмаў, малочных прадуктаў — на 161 кілаграм, садавіны, ягад і гародніны (без бульбы) — на 71 кілаграм. На жаль, неспрыяльная сітуацыя, якая складвалася некалькі разоў на працягу апошніх год для савецкага аграрнага сектара, не магла не затармазіць гэты працэс. Але цэны на прадукты не павышаліся. Дзяржава ўтрымлівае іх на ранейшым узроўні, хоць ёй і даводзіцца даплачваць на пакрыццё розніцы паміж сабекоштам і рознічнай цаной каля 19 мільярдаў рублёў у год.

ЯКІЯ РАСХОДЫ РАСТУЦЬ!

У гэтай групе выдзяляецца, па-першае, набыццё прамысловых спажывецкіх тавараў. Паводле апошніх даных, разам з культурна-бытавымі паслугамі ў сям'і рабочага гэтыя расходы складалі 44 руб-

лі 70 капеек з кожных 100, а ў сям'і калгасніка — адпаведна 36 рублёў 40 капеек. У прыватнасці, прагрэсіруючымі тэмпамі расце набыццё прадметаў працяглага карыстання.

Другі растучы артыкул у сямейным бюджэце савецкіх людзей — накупленні, перш за ўсё ўклады ў ашчадныя касы. У сям'і рабочага яны складаюць 7,2 працэнта, а ў сям'і калгасніка — 13,1 працэнта. На што савецкія людзі адкладаюць грошы?

Тут спачатку ёсць сэнс прыгадаць, на якія мэты ім не трэба іх адкладаць. Перш за ўсё, савецкаму рабочаю або калгасніку не патрэбны запасы «на чорны дзень» — беспрацоўе, хваробу, старасць. Ён можа быць упэўнены ў сваім заўтрашнім дні.

Беспрацоўе ў краіне няма з 1930 года; медыцынскае абслугоўванне ўсіх відаў — няхай гэта будзе самая складаная аперацыя або просты візіт да ўрача — бясплатнае для ўсіх; пенсіі назначаюцца ўсім працоўным без якіх бы там ні было страхавых узносаў: расходы па

сацыяльнаму забеспячэнню нясе дзяржава. Не патрэбны зберажэнні савецкім людзям, каб даць адукацыю дзецям, — усё роўна, у школе або ва ўніверсітэце. Дзяржава цалкам плаціць і за гэта: за школьніка — 170 рублёў у год, навучэнца сярэдняй спецыяльнай навучальнай установы — 654 рублі, студэнта — 1 000 рублёў.

Асноўнай мэтай, для якой служачы зберажэнні савецкай сям'і, з'яўляюцца значныя пакупкі — аўтамабіль, каляровы тэлевізар, мэбля пры пераездзе на новую кватэру (штогадовыя 11 мільёнаў наваселаў у краіне — гэта цэлае «перасяленне народаў») і гэтак далей. Значыць, іх практычна можна прыплюсваць да выдаткаў на пакупку прамысловых спажывецкіх тавараў. Такім чынам, яны складаць каля палавіны расходаў савецкай сям'і.

ШТО ЗНАЧЫЦЬ СЯРЭДНЯЯ ЛІЧБЫ!

Статыстыкі, бадай, лепш за ўсіх ведаюць, што сярэднія лічбы бываюць падманлівымі. Сума даходаў Рафелера і «даходаў» беспрацоўнага пры

падзеле папалам усё роўна дасць уражлівую лічбу. Што ж значаць сярэднія лічбы ў СССР?

Савецкае грамадства характарызуецца вялікай ступенню сацыяльнай аднароднасці. Вельмі часта розніца паміж рабочымі, сялянамі, работнікамі разумовай працы — ва ўмовах вытворчай дзейнасці, а не жыцця, не ва ўзроўні даходаў. Каб кампенсавачь разрыв у даходах, нізкааплачваемым работнікам прадастаўлены ў СССР розныя эканамічныя льготы. Сярод іх выплата дзяржаўных грашовых дапамог, поўнае вызваленне ад падаходнага падатку, прадастаўленне бясплатных месцаў у дзіцячых установах, дамах адпачынку і санаторыях, больш высокая ў працэнтных адносінах стаўка пенсій і інш.

Таму сярэдні ўзровень даходаў у Савецкім Саюзе, а значыць, і бюджэт сям'і з такімі даходамі, з'яўляецца і найбольш тыповым. На працягу дзесятай савецкай пяцігодкі (1976—1980 гады) ён узрасце яшчэ на 21 працэнт.

Уладзімір ТОМІН.

Усіх супрацоўнікаў любімай маёй газеты «Голас Радзімы», Беларускае таварыства «Радзіма», увесь гераічны Савецкі народ сардэчна віншую са святам вясны і міру — днём Першага мая і наступаючай 33-й гадавінай Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне і ад усёй душы жадаю ўсім вам асабістага шчасця, добрага здароўя і вялікага поспеху ў вашай карыснай і гуманнай рабоце.

Цяпер сусветная грамадскасць, як ніколі, занепакоена лёсам свету. Яна не жадае ні дзяржаўных канфрантацый, ні тым больш трэцяй сусветнай вайны. Усім зразумела, што ў сучасны атамны век вайна прывяла б да ўсеагульнага знішчэння, да гібелі ўсёй нашай блакітнай планеты. Вось чаму людзі, якія стараюцца абвастрыць міжнароднае становішча, сядзь разлад і падазронасць, вынаходзяць нейтронныя бомбы і іншыя віды зброі масавага знішчэння. Яны небяспечныя для ўсяго свету і выклікаюць законнае абурэнне сусветнай грамадскасці.

У дзень Першамайскага свята вясны і працы так хочацца верыць у магутнасць чалавечага розуму і на ўвесь голас крыкнуць на ўвесь свет: «НЕ» — вайне! За цесную дружбу і ўзаемаразуменне паміж народамі!»

Р. НИКАНОВІЧ.

ФРГ.

Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за мяжой, рэдакцыя газеты «Голас Радзімы», усе народы многанациональнай Савецкай краіны віншую са святам міжнароднай салідарнасці працоўных — 1 Мая!

Жадаем усім людзям добрай волі, а асабліва савецкім — перамаганоснага шэсця да намечанай вялікім Леніным мэты — камунізму!

Надзея і Рыгор МАРТЫНЮКІ.

Канада.

Віншую супрацоўнікаў таварыства «Радзіма» і рэдакцыі «Голас Радзімы» з днём міжнароднай салідарнасці народаў свету — 1 Мая. Жадаю вам плённай работы ў барацьбе за захаванне міру на ўсёй планеце.

Іван ІВАНОЎ.

ФРГ.

Дарагія сябры!

Сардэчна вітаю са святам вясны, сонца, міру — 1 Мая, а таксама з 33-й гадавінай Вялікай Перамогі над фашысцкай наваляй! Жадаю трываллага міру ва ўсім свеце, шчасця і поспеху ў працы! Няхай ніколі

не паўтарацца жахі вайны не толькі для нашага пакалення, але і для нашых нашчадкаў!

Жадаю заўсёды сустракаць свята на роднай беларускай зямлі, сярод сяброў і блізкіх.

Такія ж пажаданні шлюць вам усе нашы суайчынніцы ў Галандыі, а таксама іх сем'і.

Таісія КУПЕРУС-МАРЧАНКА.

Галандыя.

Добры дзень, любімая Беларусь!

Прымі ад нас, закінутых лёсам далёка ад роднай зямлі, самых найлепшых пажаданні ў дзень Першамай, свята вясны, працы, радасці. Хай у цябе заўсёды будзе такая ж, як зараз, цвёрдая і трывалая ўпэўненасць у будучым.

Ірына і Аляксей ГРЫЦУКІ.

Канада.

Віншую Савецкі народ са святам 1 Мая, а таксама з Днём вялікай Перамогі над самым злосным ворагам чалавецтва — фашызмам.

Жадаем Савецкаму народу далейшых поспехаў у барацьбе за мір, трывалых дружальных сувязей паміж СССР і Канадай.

Каця і Міша ЗВАНАРОВЫ.

Канада.

Віншую калектыву «Голасу Радзімы» і ўвесь Савецкі народ са святам 1 Мая. Жадаю бадзёрасці, поспехаў у працы і будаўніцтве шчаслівага грамадства, якое ідзе па шляху, указанаму вялікім праўдзіром У. І. Леніным.

Сямён ТРЫХАНЮК.

ЗША.

Паважаныя суайчыннікі на Радзіме!

Ад імя аддзела Саюза савецкіх грамадзян у горадзе Шарлеруа і ад маёй сям'і сардэчна віншую ўсіх супрацоўнікаў Беларускага таварыства «Радзіма» і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» са святам 1 Мая і Днём Перамогі! Шчыра жадаем поспехаў у вашай вялікай і такой патрэбнай для нас рабоце.

6-га мая на могільках у Бруселі адбудзецца адкрыццё помніка савецкім салдатам, якія аддалі жыццё за вызваленне Бельгіі. Мы прыемем у гэтай урачыстасці, якая арганізуецца таварыствам «Бельгія — СССР», самы актыўны ўдзел.

М. ГАРОХ,

сакратар аддзела ССР г. Шарлеруа, Бельгія.

У Беларускім таварыстве «Радзіма»

«Некалі з Брэстчыны ехалі ў Еўропу і Амерыку беспрацоўныя і беззямельныя, сёння ад нас за мяжу часцей за ўсё ездзяць калектывы мастацкай самадзейнасці». Так на нядаўняй сесіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, якая прыняла новую Канстытуцыю рэспублікі, ахарактарызаваў сучасную Брэстчыну першы сакратар абласнога камітэта Камуністычнай партыі дэпутат Я. Сакалоў.

Сапраўды, гэтая частка нашага краю была да 1939 года, бадай, самай адсталай. Адно слова «Палессе» ўжо гаварыла тады аб многім. Не дава таму, што амаль з кожнай вёскі Пінскага, Драгічынскага, Іванаўскага, Давыд-Гарадоцкага і іншых раёнаў нехта жыў у Злучаных Штатах Амерыкі, Аргенціне ці Канадзе. У гэтыя краіны ад панскага прыгнёту і разарэння з былой буржуазна-памешчыцкай Польшчы выехала найбольшая колькасць беларусаў — палешукоў. Менш — у краіны Еўропы.

А цяпер штогод у гарады і вёскі Брэсцкай вобласці прыязджае пагасціць найбольшая колькасць нашых суайчыннікаў з-за мяжы. Яны бачаць і славетную брэсцкую самадзейнасць, і новую сацыяльную карціну ў палескай вёсцы, і зусім іншае пакаленне людзей.

У нашых замежных суайчыннікаў абуджаецца натуральная прага даведацца больш аб са-

вешнім ладзе жыцця, зразумець яго, умяшчаць свае духоўныя сувязі з Радзімай.

Патрыятычныя імкненні замежных беларусаў падтрымала грамадскасць Брэсцкай вобласці. 15 красавіка ў Брэсце адбылася ўстаноўчая канферэнцыя, якая прыняла рашэнне стварыць мясцовае аддзяленне Беларускага таварыства «Радзіма». У канферэнцыі прынялі ўдзел прадстаўнікі рабочых калектываў, калгасаў і саўгасаў, савецкіх устаноў, творчых арганізацый вобласці. Дэлегаты канферэнцыі, выступаючы з прамовамі, адзначалі, што стварэнне аддзялення Беларускага таварыства «Радзіма» ў Брэсце паслужыць высакароднай справе збліжэння нашых суайчыннікаў, раскіданых лёсам па ўсім свеце, з Бацькаўшчынай. Гэта дазволіць больш поўна задавальняць культурныя запатрабаванні нашых землякоў, пашыраць сярод іх праўду аб нашай Савецкай краіне.

Канферэнцыя выбрала савет Брэсцкага аддзялення Беларускага таварыства «Радзіма» і яго прэзідыум. Старшынёй прэзідыума Брэсцкага аддзялення Беларускага таварыства «Радзіма» абраны журналіст Мікалай Паўлоўскі, намеснікам — Аляксандр Леанавіч і Павел Сусікаў, адказным сакратаром — Мікалай Ярмашэвіч.

Георгій ШЧАНКА — адзін з тых, хто ўстанавіў на Палессі Савецкую ўладу. У 1920 годзе ён быў выбраны сакратаром першай лунінецкай камсамольскай ячэйкі. У той час у ёй было ўсяго 12 чалавек. Цяпер камсамолія Лунінца налічвае ў сваіх радах каля 8 тысяч членаў. На яе піку многа слаўных здзяйсненняў. Але справы дзядоў і бацькоў на заранку Савецкай улады, гісторыя арганізацыі цікаваць моладзь горада. І таму Георгій Шчпанавіч — часты госць у камсамольцаў. І сустрачы гэтыя заўсёды вельмі цікавыя.

Што? * Як? * Чаму?

Замежнага беларуса, які жыве ва ўмовах прыватнаўласніцкага прадпрыемства, часта цікавіць: а як тое ці іншае робіцца ў Савецкім Саюзе? Ці магчыма гэта пры сацыялізме? Адным з такіх тыповых пытанняў, якія датычаць савецкага спосабу жыцця, з'яўляецца —

ЦІ ЗААХВОЧВАЕЦА Ў СССР ПРАДПРЫМАЛЬНАСЦЬ?

Спачатку паспрабуем вызначыць: хто такі прадпрымальны чалавек? У нашым разуменні — гэта той, хто здольны ў патрэбны момант зрабіць неабходнае, каб палепшыць або выратаваць становішча, хто знаходзіць і практычныя ў розных справах.

Але такія ж прычыны, бадай што, вызнае і наш замежны чытач. А між тым за гэтым знешнім падабенствам характарыстык прадпрымальнага чалавека хаваецца прынцыповая розніца.

У чым яна? У мэтах таго, што мы называем прадпрымальнасцю. Для прыкладу можна нагадаць дажджлівае лета 1977 года. Надыйшла пара жніва, а ў поле камбайнам не ўехаць. Глеба раскідана і ператварылася ў багну. Каштоўныя дні ўборкі міналі, а дождж не спыняўся. У кожнага трываложна білася думка: ці ўдасца выратаваць ураджай?

Адзін з тых многіх дзелаў і практычных людзей, што праявілі кемлівасць і ініцыятыву ў крытычны момант, — камбайнер саўгаса «Віцебскі» Аляксандр Архіпоўскі. Ён вынайшаў так званыя глебазачэпы, якія дазвалялі камбайну рухацца па пераўвільготнёнай глебе. Гэта прыстасаванне — яго так і называюць: «прыстасаванне Архіпоўскага» — вырашыла, можна сказаць, праблему ўборкі ўраджаю ва ўсіх абласцях Беларусі.

Аляксандр Архіпоўскі быў адзначаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета рэспублікі. Простама камбайнеру сардэчна падзякавалі за яго вынаходніцтва першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі Пётр Машэраў і Старшыня Савета Міністраў БССР Ціхан Кісялёў. Так была ацэнена прадпрымальнасць Аляксандра Архіпоўскага. Падобным чынам заахвочваецца прадпрымальнасць любога грамадзяніна СССР — будзь ён проста калгаснікам ці кіраўніком буйнога прадпрыемства.

Але з пункту гледжання прыватнаўласніцкага, прадпрымальнасць камбайнера Архіпоўскага не мае практычнага сэнсу. Ён, як быў, так і застаўся калгаснікам і не пачаў нават, што мог бы спрытаць выкарыстаць цяжкае становішча ва ўсёй рэспубліцы, каб выгадна прадаць і перапрадаць сваё вынаходства і тым самым нажыцца.

Але такая прадпрымальнасць, да якой прызвычаены на Захадзе, — купіць, каб выгадней прадаць, — у нас называецца спекуляцыяй. Яна не толькі не заахвочваецца, але нават караецца па закону, бо служыць нажыве і наносіць шкоду грамадству. Не цэнніца ў час і такі практыцызм, які спрыяе ўзбагачэнню аднаго прадпрыемства, калгаса за кошт іншых.

Аляксандр Архіпоўскі заслужыў удзячнасць усіх хлебарабаў. Вядома, яго праца была належна заахвочана і з матэрыяльнага боку. Але ў канчатковым выніку яна прынесла выгоду і карысць усяму народу, а не аднаму чалавеку.

Значыць, ацэньваючы прадпрымальнасць, мы павінны адказаць на пытанне: дзеля чаго яна? Дзеля большых прыбыткаў адной асобы ці групы людзей? Ці дзеля ўсяго грамадства? Бо мэта сацыялістычнага прадпрымальніцтва — памнажэнне багацця і магутнасці ўсёй краіны, а не толькі павелічэнне прыбыткаў якойсьці манополіі ці фірмы.

Менавіта гэта падкрэслена ў Прывітання ЦК КПСС V з'езду рацыяналізатараў і вынаходнікаў, які адбыўся сёлета ў пачатку красавіка.

Між іншым, вынаходніцтва і рацыяналізатарства, якое таксама можна назваць формай праяўлення прадпрымальнасці, распаўсюджана ў нашай краіне, — характэрная рыса сацыялістычнага грамадства. Сутнасць гэтай з'явы — творчыя адносіны да працы, якія становяцца першай жыццёвай патрэбнасцю і маральнай нормай.

А наогул у нас не прынята ўжываць слова «прадпрымальнасць», бо яно адразу асацыіруецца з нечым адмоўным, не ўласцівым нашаму сацыялістычнаму ладу, даўно аджыўшым свайму век. Новаму часу адпавядаюць і новыя паняцці — ініцыятыва, творчасць, савецкая дзелавітасць.

Вабяць дарогі роднай зямлі.

Фота Г. БАГАВАРАВА.

ВЗГЛЯД ЧЕРЕЗ ДЕСЯТИЛЕТΙΑ

Николай Дубовой родился в деревне Бородичи Зельвенского района. В 1939 году он вместе с женой Лидией Федоровной оставил родные места. Жил в Польше, потом фашистские оккупационные власти вывезли его с семьей в Германию. Оттуда судьба забросила в Соединенные Штаты Америки. Устроился контролером готовой продукции на заводе автомобильной компании Форда. Жена — на швейную фабрику.

Николай Дубовой — верующий. Является проповедником общины евангельских христиан-баптистов.

Впервые за долгие годы приехал в родные места. Побывал в Волковыске, деревне Бородичи. Несколько раз посетил молитвенные собрания евангельских христиан-баптистов. О своем пребывании в Советском Союзе, своих впечатлениях он рассказывает на страницах газеты.

Около сорока лет тому назад мы с женой Лидией Федоровной покинули Волковыск.

Прошло много лет, и вот снова на Родине, в близких сердцу местах.

Не скрою, некоторые из моих знакомых отговаривали ме-

ня от поездки в Советский Союз. Пугали: «Куда едешь? Да знаешь ли ты, что люди там живут как в тюрьме, нет никакой свободы. Ты — верующий, а там преследуют за веру...» Чего только не пришлось услышать. И не потому, что те люди ненавидели Советский Союз. Просто у них такое превратное мнение сложилось под влиянием буржуазной прессы, которая изощряется во лжи и клевете на СССР.

Но тем радостнее встреча... За двадцать дней в Волковыске я убедился, как неизнаваемо изменилась жизнь людей, как похорошел город. Он уже совсем не тот, каким я знал его когда-то. Разросся, возмужал, появились новые улицы. На месте бывших старых полуразрушенных зданий выросли высокие дома со всеми удобствами. Строятся новый микрорайон, много собственных домов. У моих двух старших сестер, живущих в этом городе, тоже собственные дома. Они получают пенсию, живут в достатке.

Я верующий. В Соединенных Штатах я слышал, что в СССР нет свободы вероисповедания. В том, что это не так, убедился лично, посетив собрание верующих Волковысской общины

ЕХБ. Кстати, и в новой Конституции СССР (Основном Законе) в статье 52 гарантируется право «исповедовать любую религию, отправлять религиозные культы».

На память опять приходит собственная молодость. Я рос в большой крестьянской семье. Нас, детей, было шестеро. Тяжела была тогда наша жизнь, да и у других не легче. Сегодня я побывал в гостях у брата, он живет в тех местах, где я родился и рос. Встретился с бывшими односельчанами. От безрадостного прошлого остались только горькие воспоминания. Нет больше угрюмых лиц, которые встречаешь, когда на человека давит нищета и он не видит никакого просвета.

Да, по приезде в Кливленд мне будет о чем рассказать своим знакомым, соседям. В Советском Союзе бесплатное обучение, медицинское обслуживание, низкая квартирная плата и плата за пользование электроэнергией, дешевый проезд в автобусах, поездах. Для советских граждан все это — обыкновенные будни. А для нас — открытие.

Двадцать дней — срок небольшой. И тем не менее я многое увидел. Мне было приятно, что так хорошо и прочно устроена жизнь моих земляков, как, впрочем, и всех советских людей, что им не угрожает безработица — этот страшный спутник буржуазного общества. Заботу о человеке, его нуждах государство взяло на себя.

Н. ДУБОВОЙ.

МОСКВА — ЛОНДОН — МОСКВА... НА АВТОБУСЕ

В июне нынешнего года Всесоюзное объединение «Совтрансавто» совместно с английской фирмой «Уоллес Арнолд турз лимитед» впервые открывает трансевропейский автобусный маршрут Москва — Лондон — Москва. Комфортабельные автобусы с установкой кондиционирования воздуха, баром и другими удобствами менее чем за трое суток доставят туристов из Москвы в Лондон. Регулярный еженедельный маршрут пройдет через города СССР, Польши, ГДР, ФРГ, Бельгии, Франции и Великобритании.

Что привлекает любителей путешествий в автобусном сообщении? Казалось бы, автотранспорт проигрывает авиации во времени, а железнодорожному транспорту — в комфорте. Однако принцип авиации — «как можно быстрее» — лишает авиапассажиров путевых впечатлений, а более комфортабельные, нежели автобус, поезда прикованы к железнодорожной колее.

Пассажиры международных автобусных линий могут, не выходя из машины, совершить экскурсию по городу, через который они проезжают, или после осмотра его достопримечательностей подъехать прямо к отелю и переночевать.

800 английских туристических фирм и организаций обратились уже в «Совтрансавто» с просьбой учесть их заявки на билеты Лондон — Москва. Заинтересованность их понятна: автобусные маршруты традиционно попу-

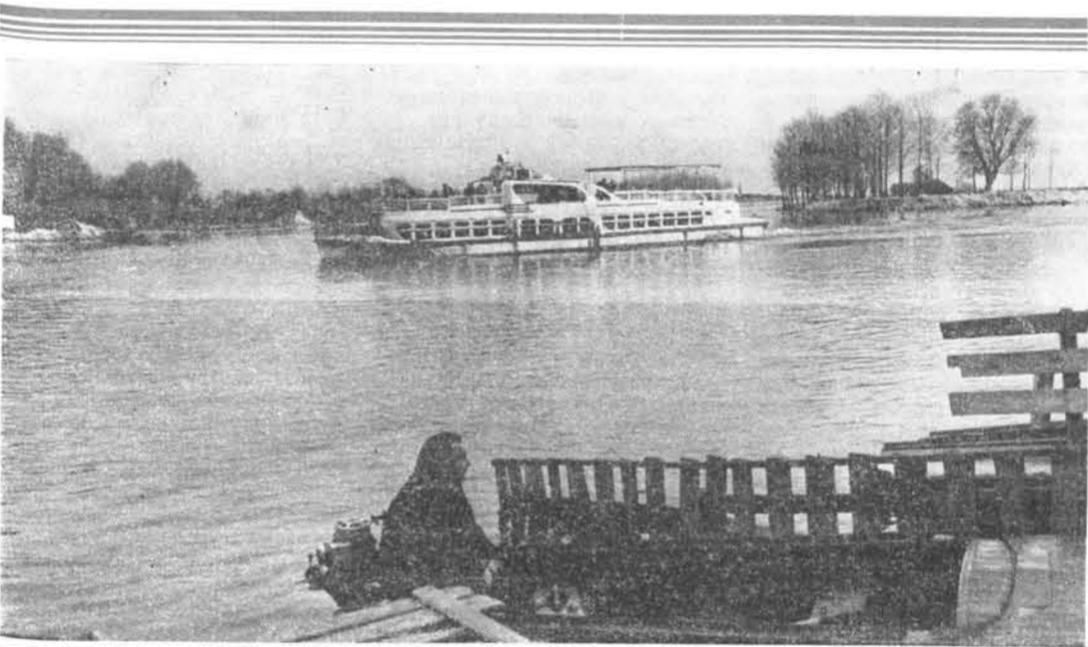
лярны у английских туристов, их интерес к Советскому Союзу постоянно растет. Немалое значение имеет и материальная сторона вопроса. Так, например, авиабилет Лондон — Москва почти в три раза дороже стоимости проезда по этому маршруту на автобусе. Группам, состоящим не менее чем из 15 туристов, а также детям и студентам предусмотрена скидка в размере 50 процентов.

Автобус с эмблемой «Совтрансавто» отправится из Лондона в 9 часов утра, в 15 часов следующего дня туристы придут в столицу Польской Народной Республики — Варшаву, где их ожидает знакомство с городом, а затем — ночлег в комфортабельном отеле, стоимость которого входит, кстати, в цену билета. На следующий день, по пути в Москву, автобус сделает остановку в одном из советских городов, где автобусных туристов также ожидает интересная экскурсия и ночевка. Автобусный маршрут окончится в Москве, заняв менее 3 суток.

В начале мая будут проведены пробные рейсы по маршруту Москва — Лондон — Москва, которые в соответствии с пожеланиями пассажиров определят количество и частоту остановок в пути, наиболее интересный для туристов маршрут следования. Автобусы поведут высококвалифицированные водители, знающие английский язык.

Первоначально предусматриваются еженедельные рейсы автобусов из Советского Союза в Великобританию, однако к 1980 году, когда значительно увеличится поток туристов, прибывающих в Москву — столицу Олимпиады-80, частота рейсов возрастет, что позволит любителям спорта увидеть не только крупнейшие спортивные соревнования, но и попутно ознакомиться с достопримечательностями многих советских городов.

Константин УСПЕНСКИЙ, АПН

Піна вясной — вялікая рака.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

На просторах Родины

НЕМЕЦКИЙ ТЕАТР В КАЗАХСТАНЕ

Весна принесла особое оживление в учебный класс, на двери которого висит табличка «Немецкая группа» и который три года назад появился в Московском театральном училище имени М. С. Щепкина. Здесь тридцать шесть юношей и девушек готовятся к своим первым гастролем по поселкам и городам Казахстана. Будущие профессиональные драматические артисты повежут обширную программу, включающую отрывки из классических и современных немецких драматических произведений, юмористические рассказы на немецких диалектах — шванки, песни и танцы.

В Казахстане кроме казахов и русских проживает около восьмисот тысяч граждан немецкой национальности. В основном это сельские жители, потомки немцев-колонистов, переселившихся в Россию еще в XVIII веке.

«Немецкая группа» Московского театрального училища набрана также главным образом в Казахстане. Она занимается под руководством ведущих артистов Государственного академического Малого театра, при котором и существует училище. Выпускники этой группы составят костяк немецкого театра в Караганде, где проживает около шестидесяти тысяч немцев. Занавес нового национального театра во втором по величине городе Казахстана, как планируется, откроется через два года,

когда состоится выпуск из училища «Немецкой группы».

Впереди у будущей постоянной труппы немецкого театра еще немало трудностей, связанных, например, с поисками художников-оформителей, с выбором репертуара и другими проблемами. Правда, литература на немецком языке в Казахстане весьма обширна, для сцены пишут драматург Андреас Закс, прозаик Александр Райнмген, поэт немецко-французского происхождения Рудольф Жакмьен и другие. Пьесы публикуются в газетах, выходящих для немецкого населения («Нойес лебен» в Москве, «Фройндшафт» в Целинограде, «Роте фане» в Славгороде), а также книжными издательствами Москвы и Казахстана. Однако постановочные качества этих пьес в профессиональном театре пока еще не проверялись, спектакли ставились только любительскими группами.

— Каковы бы ни были трудности рождения нашего театра, он стоит того, чтобы над ними помучиться, — говорит студентка театрального училища Ирен Лангеман. — Театр поможет развитию немецкого литературного языка в Казахстане, послужит делу подъема национальной культуры советских немцев. К сожалению, наши поселения слишком привержены к традициям и зачастую знают ничего не хотят, кроме родного диалекта.

Дело в том, что немцы в Казахстане —

выходцы из самых разных уголков старой Германии, они поныне говорят на тех наречиях, на которых говорили их далекие предки. О создании единого литературного немецкого языка давно хлопочет интеллигенция Казахстана. И все же нынешние студенты Театрального училища имени М. С. Щепкина пришли в «Немецкую группу» с самым разнообразным произношением. Работа над литературным языком и произношением стала в училище вторым по значимости делом после самого основного — актерского мастерства. Участвует в этой работе и ректорат училища, возглавляемый Михаилом Новохижиным. Для обучения студентов приглашены высококвалифицированные специалисты-филологи из Московского института иностранных языков.

Вместе с тем преподаватели училища не ставят своей задачей «подавление диалекта». Наоборот, одновременно с развитием литературного языка укрепляется знание народных наречий, которое всегда будет подспорьем артиста при установлении контакта со зрителями, поможет ему добиваться особой художественно-сценической выразительности. Диалектные шванки отбатываются на уроках так же тщательно, как и сцены из немецкой литературной классики.

Поскольку немецкая прослойка Ка-

раганды не столь уж значительна (в городе свыше полумиллиона жителей и уже действуют казахский и русский театры), предполагается, что будущий театр станет часто гастролировать по всей Казахской республике, а также в Сибири и на Алтае. В селах и городах с немецким компактным населением повсеместно имеются клубы, дома и дворцы культуры с вместительными зрительными залами. Есть при этих клубах любительские драматические кружки, которым могут помочь профессиональные артисты.

В Караганде давно уже существует немецкий профессиональный эстрадный ансамбль «Фройндшафт». Он много гастролирует по Казахстану и за пределами этой республики, и его выступления пользуются неизменным успехом. Ансамблю незнакомы финансовые затруднения. Нет никаких оснований опасаться, будто такие затруднения будут грозить немецкому профессиональному театру. Тем более, что государство берет на себя расходы по сооружению здания, оборудованию сцены.

Роберт ВЕБЕР, АПН

«Голас Радзімы»

№ 18 (1536), 1978 г.

«ТРАЦЦЯКОЎКА» — УСЕ ФАРБЫ РАСІІ

Сярод галоўных славуцасцей савецкай сталіцы гіды абавязкова назавуць Траццякоўскую галерэю. Можна сказаць, што ёсць няпісаны закон: калі прыехаў у Маскву — наведдай і гэты славуцкі музей, афіцыйная назва якога — Дзяржаўная Траццякоўская галерэя. Але самі масквічы значна часцей яго называюць каратка, па-сяброўску — Траццякоўка.

ПАВЕЛ ТРАЦЦЯКОЎ І ЯГО ГАЛЕРЭЯ

Траццякоўка ўтульна размясцілася ў ціхім Лаўрушынскім завулку. Адрозне ж кідаецца ў вочы яе фасад — мудрагелісты, у казачна-рускім стылі. Пабудавана яна па праекту славуцкага мастака Віктара Васнацова, карціны якога таксама экспануюцца ў музеі.

Пачатак галерэі паклаў у 1856 годзе адукаваны маскоўскі купец і калекцыянер, сябра Л. Талстога і І. Тургенева Павел Траццякоў (1832—1898).

«Ваша галерэя, — пісаў Траццякоў адзін з крытыкаў, — ёсць руская, дзяржаўная, усенародная, нацыянальная галерэя, усё роўна, як, напрыклад, Збор твораў Пушкіна, Льва Талстога, Грыбаедава, Гоголя, Лермантава...»

Траццякоўка ўспрымалася і ўспрымаецца як своеасаблівае энцыклапедыя рускага жыцця. У яе залах глядач знаёміцца не толькі з рускім мастацтвам, але і з гісторыяй Расіі, яе вялікімі сынамі, з духам рускага народа, яго душой...

ТРАЦЦЯКОЎКА СЁННЯ

Пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года У. І. Ленін падпісаў дэкрэт аб нацыяналізацыі галерэі з захаваннем імя яе заснавальніка — у знак прызнання заслуг Траццякова перад рускай культурай.

Фонды Траццякоўкі значна папоўніліся творамі з цэлага шэрагу княжаскіх і купецкіх калекцый. Пры нацыяналізацыі ў ёй знаходзілася каля 4 тысяч экспанатаў. За гады Савецкай улады зборы павялічыліся больш як у 11 разоў (49 580 твораў у 1976 годзе).

У музеі прадстаўлена рускае мастацтва, пачынаючы з XI стагоддзя да нашых дзён.

Гонар калекцыі — сусветна вядомы, унікальны збор ікон на чале з «Троіцай» вялікага Андрэя Рублёва (XV стагоддзе). Ён уключае творы Феафана Грэка, Дзіанісія, Ушакова.

Багатая экспазіцыя рускага рэалістычнага мастацтва XIX стагоддзя — І. Рэлін, В. Сурыкаў, А. Іванаў, І. Айвазоўскі, І. Левітан, А. Куінды, В. Сяроў, М. Рэрх...

Сярод шэдэўраў — палатно Рэліна «Іван Грозны і сын яго Іван», якое адлюстроўвае момант забойства рускім царом свайго сына. Цікаваць да гэтай карціны падагравалася незвычайным для Расіі выпадкам: гэтая карціна вывела ў 1913 годзе з раўнавагі нейкага псіхічнахворага, які кінуўся на яе з нажом. Палатно, на шчасце, удалося выратаваць. Але падзея надзвычай уразіла ўяўленне некалькіх пакаленняў экскурсаводаў, бо падобных актаў вандалізму ў краіне не адбываецца вольна больш як 60 год.

Сярод іншых шэдэўраў — «Яўленне Хрыста перад народам А. Іванова, «Раніца страляцкай кары» і «Меншыкаў у Бярозаве» В. Сурыкава. Па сіле каларыстычнага гучання апошняю работу параўноўваюць з творами Тыцыяна і Рэмбранта. Сурыкаў паказваў трагічны фінал жыцця вядомага папелніка Пятра Вялікага князя Меншыкава, асланага ў Сібір яго ворагамі.

У фондах музея добра прадстаўлена і творчасць рускіх авангардыстаў пачатку XX стагоддзя — В. Кандзінскага,

К. Малевіча... Тут сабраны работы не толькі рускіх майстроў, але і мастакоў Украіны, Малдавіі, Прыбалтыкі, Беларусі, Закаўказзя, Сярэдняй Азіі, Казахстана.

Папаўненне фондаў музея ажыццяўляецца праз экспертную камісію Міністэрства культуры СССР. Яна купляе па зыхах галерэі творы ў мастакоў або іх наследнікаў, у калекцыянераў. Толькі ў 1976 годзе было набыта 668 работ.

Як і іншыя музеі, Траццякоўская галерэя знаходзіцца на дзяржаўнай датацыі і не ведае фінансавых цяжкасцей.

НАВУКОВЫ ЦЭНТР

Траццякоўка не толькі музей, але і буйная навуковая ўстанова. Тут працуюць дзесяткі навуковых супрацоўнікаў, пішуча кнігі, даследаванні, распрацоўваюцца новыя метады рэстаўрацыі.

Лекцыі ў залах галерэі, сустрачы глядачоў з мастакамі сталі звычайнай з'явай. З фондаў Траццякоўкі пастаянна ствараюцца перасоўныя выстаўкі. У 1976 годзе, напрыклад, галерэя правяла 13 960 экскурсій, было прачытана 396 лекцый па-за музей, праведзена 236 сустрэч, арганізавана 10 перасоўных выставак па краіне ад Падмаскоўя да Сібіры і Крайняй Поўначы. Творы з Траццякоўкі дэманструюцца і за мяжой — яны пабывалі ў гасцях у ЗША і Японіі.

РАСЦЕ, АЛЕ НЕ СТАРЭ...

З гадамі калекцыі ўсё павялічваліся, а будынак заставаўся ранейшым. Запаснікі галерэі запобіліся цалкам. Паток наведвальнікаў таксама становіцца ўсё большым і большым: у 1976 годзе Траццякоўку наведала, напрыклад, 1 105 127 чалавек.

Галерэя мела патрэбу ў новым памяшканні, і новы будынак Дзяржаўнай карціннай галерэі СССР вырашылі ўзвесці над Масквой-ракой ля Крымскага моста. У канцы 1977 года завяршылася будаўніцтва першай часткі комплексу — будынка Выставачнай залы. Яна стала буйнейшай выставачнай залай Савецкага Саюза — яе экспазіцыйная плошча каля 8 тысяч квадратных метраў. Не будзе мець роўных сабе гэтая зала і па тэхнічнаму аснашчэнню. За асвятленнем сочаць прыборы — пры неабходнасці фотэлементы ўключаюць лямпы. Пад столлю размешчана 10 тысяч асвятляльнікаў. Спецыяльная сістэма будзе падтрымліваць у зале пастаянную тэмпературу плюс 21 градус і вільготнасць 55 працэнтаў. Кандыцыянеры забяспечаць падачу свежага паветра.

У памяшканні размясціліся рэстаўрацыйная майстэрня, бібліятэка з кнігасховішчам, лекцыйная зала на 650 месц.

У старым, гістарычным будынку застануцца творы, напісаныя рускімі мастакамі дэ рэвалюцыі. У новым будзе прадстаўлена ўсё лепшае, створанае пасля 1917 года. Цяпер поўным ходам ідуць работы ў той частцы комплексу, дзе размешчана Дзяржаўная карцінная галерэя СССР — музей, якога ў СССР яшчэ не было, скарбніца ўсяго самага лепшага ў выяўленчым мастацтве, створанага ў савецкі перыяд.

Пётр ГАУРЫЛАЎ.

Прэм'ера першай оперы заслужанага дзеяча мастацтваў БССР, лаўрэата прэміі Ленінскага камсамола Беларусі кампазітара Дзмітрыя Смольскага «Свая легенда» па аднайменнай апавесці У. Караткевіча адбылася ў Дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларускай ССР. **НА ЗДЫМКУ:** сцэна з оперы. У ролі Ірыны (другая злева) — заслужаная артыстка БССР І. ШЫКУНОВА.

Фота Ч. МЕЗІНА.

НА СЦЭНЕ «МІКОЛКА-ПАРАВОЗ»

Ёсць кніжкі, якія ў самым раннім дзяцінстве раптоўна ўрываюцца ў жыццё чалавека. Урываюцца і застаюцца з ім на заўсёды. Зірнеш на пажоўклы ад часу, зачытаны да дзірак томік «Міколкі-паравоза» — і яго героі абудзяць у тваім сэрцы ўспаміны пра тую цудоўную пару дзяцінства, калі не мог не верыць, не захпляцца ўчынкамі і прыгодамі Міколкі, Сёмкі-матроса, дзеда Астапа. Калі разам з імі ў думках сваіх і марах змагаўся з панамі і буржуямі, трапляў у самыя неверагодныя становішчы і заўсёды выходзіў з іх пераможцам.

І, седзячы ў зале Рэспубліканскага тэатра юнага глядача, я шчыра, па-добраму пазаздросціў сённяшнім дзецям, што прыйшлі на спектакль паводле апавесці Міхася Лынькова. Для іх тут ажылі героі любімай кніжкі, і былі яны зусім побач, блізка.

На сцэне і ў зале ў час спектакля пануе прыўзнятая атмасфера неўтаймаванай стыхі рэвалюцыйнай барацьбы. Рамантычнасць характараў, энергічны рытм спектакля эмацыянальна ўспрымаюцца сённяшнімі падлеткамі. І тэатр дасягае сваёй мэты — дзеці вераць у тое, што адбываецца на сцэне. І ў той жа час і самі нібыта становяцца ўдзельнікамі падзей, што адбываліся шэсцьдзесят гадоў назад.

Рэжысёр Алесь Курловіч, які паставіў спектакль, вельмі дакладна адчуў псіхалогію сённяшняга дзіцяці, яе магчымасць асацыятыўна, у меру сваёй дзіцячай фантазіі ўспрымаць тэатральнае мастацтва. Ён будзе спектакль па прычыну ажываючых старонак тэксту і ілюстрацый кніжкі. Запытайцеся ў любога беларускага школьніка, якімі яны сабе ўяўляюць геро-

яў апавесці «Міколкі-паравоз», і вы пачуеце ў адказ: «Ільчысты, апырэзаны кулямётнымі стужкамі, з вялікім рэвалюцыйным Сёмка-матрос», «Сівы, з бародой дзед Астап», «Рухавы, у вялікай яму бацькавай вопратцы Міколкі». Такімі яны ўспрымаюць і ў спектаклі. Сатырычныя фігуры ворагаў рэвалюцыі, прыгнятальнікаў даюцца ў такім выглядзе, у якім увайшлі яны ў дзіцячую свядомасць Міколкі, калі ён ведаў пра іх толькі з размоў старэйшых ці з невялікіх сутычак з імі на чыгуначнай станцыі. Таму і жандар у спектаклі тоўсты, як «бочка»; генерал — кульгавы, баялівы, але з мноствам узнагарод на грудзях; у пана да смешнага доўгія вусы; селянін-збралік з валасамі непрыемнага рыжлага колеру.

Міколкі (артысткі В. Кавалерава і З. Паўлоўская) даверліва расказвае глядачам пра сваё жыццё, поўнае неверагодных прыгод. А героі самых яркіх эпізодаў сыходзяць са сцэны, бы са старонак кніжкі, і разыгрываюць падзеі з вялікім тэрапераментам, запалам. У дзеянне арганічна ўключаецца і сам Міколкі.

Так узнікае сюжэтная лінія спектакля — паказаць праз светаўспрыманне хлапчука сутыкненне двух варажых лагераў: мужных, адданных светлым ідэалам людзей з жорсткімі, губляючымі чалавечнае аблічча прыгнятальнікамі. Гэтае сутыкненне новага, светлага з узаконенай несправядлівасцю імкліва, бурна ўрываецца ў свядомасць Міколкі, які сталее літаральна на нашых вачах.

Без дыдактыкі, у яркай, святочнай форме тэатр выконвае і сваю педагагічную функцыю — стварае вобразы, варты пераймання. А калі ж падлетак прыдзе ў захапленне ад якога-

небудзь персанажа, то ён пастараецца быць падобным на яго. Не знікне з памяці мінескіх школьнікаў, напрыклад, вобраз Сёмкі-матроса, смелага бальшавіка, цудоўнага чалавека. Такім яго іграе артыст С. Журавель. Кожны бяспрашны ўчынак Сёмкі, кожнае яго слова дзеці ўспрымаюць з захапленнем. І якое раптоўнае маўчанне ўзімае ў зале, калі герой гіне! І зноў — выбух апладысментаў. Гэта на фоне чырвоных коней жываліснага задніка (мастак Н. Гардзееў) узнікае твар Сёмкі як сімвал мужнасці і адданасці справе рэвалюцыі.

Такому ўспрыманню спектакля садзейнічае і тое, што сцэнічныя вобразы і асобы большасці выканаўцаў (С. Журавель, В. Кавалерава, З. Паўлоўская, М. Пятроў — дзед Астап) літаральна зліліся. Дзеці ўспрымаюць сцэнічную праўду як праўду жыцця. А ім можна верыць, бо яны адчуваюць фальш адрозна. Але звернемся лепш да самых глядачоў. Вось невялічкае інтэрв'ю ў фак тэатра пасля спектакля.

— Спадабаўся вам, дзеці, спектакль?
— Ага! Яшчэ як! Вядома!
— А хто з герояў спадабаўся вам больш за ўсё?
— Сёмка! Міколкі! Дзед Астап! Сёмка!
— А чаму?
— Ну, яны такія смелыя... А як яны гэтых буржуяў!.. І паогул...
— З радаснай гамонкай, дзелячыся сваімі ўражаннямі, дзеці выходзілі з тэатра. А крыху збоку стаялі рэжысёр спектакля Алесь Курловіч і мастак Уладзімір Гардзееў і радасна ўсміхаліся...

Тэатр юнага глядача прывяціў сваю новую работу 60-гадзю Савецкай Беларусі.

Вячаслаў РАКІЦКІ.

ТВОРЧЫ вечар кампазітара Яўгена Глебава адбыўся ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

РЭСПУБЛІКАНСКІ тэатр юнага глядача выязджае на гастролі ў Валгаград, а артысты з горада на Волзе пакажуць свае спектаклі ў Мінску.

У ВЕСЦЫ Вышэвічы Пінскага раёна адкрылася новая кнігарня. На яе паліцах — каля трох тысяч назваў кніг.

ПРЭМ'ЕРУ п'есы А. Макаёнка «Святая прастата» пака-

заў Малдаўскі рэспубліканскі драматычны тэатр «Лунафэруда». Спектакль, які ўзнікае праблему вялікага грамадзянскага гучання, цёпла сустраў кішынёўскімі глядачамі.

З ВЯЛІКАЙ цікавасцю знаёмляцца жыхары Пінска з жываліснымі палатнамі Беларусі, якія зараз экспануюцца на выставіцы ў карціннай галерэі.

БОЛЬШ ЯК трыццаць работ прадстаўлена на выставіцы самадзейнага мастака Пятра Мысліцка, якая адкрыта ў Драгічыне.

МАЛЯЎНІЧА аформлены зборнік пазіі «Вялікі Кастрычнік» пабачыў свет у выдавецтве «Художественная літаратура». Ёсць у кнізе і беларускія

аітары. Змешчаны вершы Я. Коласа «Ворагам», П. Броўкі «Дэкрэт Леніна», А. Куляшова «Камуністы».

БЕЛАРУСКІЯ чытачы хутка змогуць азнаёміцца з творамі пісьменнікаў Азербайджана на сваёй роднай мове. Выдавецтва «Мастацкая літаратура» рыхтуе да выпуску ў 1978 годзе ў перакладзе з азербайджанскай мовы на беларускую зборнік апавяданняў «Ключ жыцця».

НА ВУЛІЦАХ Гродна праходзілі натурныя здымкі фільма «Гандлярка і паэт» па аднайменнай апавесці народнага пісьменніка БССР Івана Шамякіна. Экранізацыяй заняты творчы калектыв «Мосфільма».

ЛЕТАСЬ у Латвіі адзначалі 90-годдзе з дня нараджэння вучонага — гісторыка Баляслава Брэжгі. Гэты чалавек з 70 гадоў свайго жыцця паўвека аддаў навуковай рабоце: даследаванню гісторыі роднага латгалскага краю. З над яго пра выйшла больш як 100 надрукаваных і калі дзесяці неацэліваваных навуковых прац. А пісаў ён на латышскай, рускай, беларускай, польскай, нямецкай, французскай мовах, на латгалскім дыялекце. Работы Б. Брэжгі выдаваліся ў Вільні, Львове, Кракаве, Варшаве, Берліне. З'яўляліся яны ў свой час і ў беларускім друку.

Дык хто ж такі Баляслаў Брэжга, чым цікавы ён для нас, беларусаў, які ўклад зрабіў гэты вучоны ў нашу родную культуру?

Беларуская Савецкая Энциклапедыя толькі адзін раз успамінае Б. Брэжгі: да артыкула пра Улу падаецца спіс літаратуры, і першай значана кніга Б. Брэжгі «Замкі Віцебшчыны» (Вільня, 1933 год). Гэтым самым называецца толькі адна з беларускіх тэм, над якімі працаваў даследчык.

Нарадзіўся Баляслаў Брэжга ў сакавіку 1887 года пад Рэжыцай (Рэзекне) у былой Віцебскай губерні. У 23 гады ён экстрэмна закончыў Віцебскую гімназію і пачаў у Маскоўскім археалагічным інстытуте. У 1914 годзе на фронце Б. Брэжга быў цяжка паранены. Пасля выздараўлення служыць у Вільні, Віцебску, Петраградзе. Адначасова знаходзіць арматчынаў працаваць у архівах. І ў 1915 годзе з'яўляецца ў друку першая праца даследчыка «Ініцыялы і арманент у актавых кнігах Віцебскага архіва старажытных актаў XVI—XVIII стагоддзяў».

Заканчваючы археалагічны інстытут, Б. Брэжга падае ажно тры дысертацыі на атрыманне навуковай ступені археолага, археографа і гісторыка мастацтва. Яны называліся так: «Архівы Полацка-Віцебскага краю: іх мінулае і сучаснае», «Матэрыялы для археалагічнай карты Віцебскай губерні» і «Ян Матэйка як прадстаўнік

польскага гістарычнага жыцця». За кожную з іх маладому даследчыку было прысуджана навуковае званне і ён быў удастоены трох залатых медалёў.

У Маскоўскім археалагічным інстытуте Б. Брэжга займае пасады асістэнта, прафесара, прарэктара. Філалагічна адукацыю ён атрымаў у Варонежскім універсітэце. Разам з тым з 1919 года Б. Брэжга з'яўляецца ўпаўнаважаным Галоўнага ўпраўлення архіваў.

І вось зноў Віцебск, у які ён улюбёны з юнацтва. З 1922 па 1924 год Б. Брэжга працуе навуковым супрацоўнікам Віцебскага цэнтральнага архіва. У 1925 годзе ён пераязджае ў латгалскі край. Разам з ім пакідаюць бацькаўшчыну жонка Баляслава Рычардавіча — Настасся Рыгораўна і яе маці.

Але ў буржуазнай Латвіі вучонага сустрэлі не надта прызна. Пачынаць прышлося няштатным супрацоўнікам у розных установах.

Новая хваля натхнёнай работы пачалася ў вучонага пасля аднаўлення ў Латвіі Савецкай улады. Толькі нядоўга працаваў ён загадчыкам Дзяржаўнага архіва Даўгаўпілскага павету. Пад час нямецка-фашысцкай акупацыі Б. Брэжга вымушаны быў наняцца рэдактарам у прыватнае кніжнае выдавецтва.

Адразу пасля вызвалення Рыгі Чырвонай Арміяй Б. Брэжга працуе ў Цэнтральным архіве ЛССР. Потым яго запрашаюць ва ўніверсі-

тэт, дзе ён становіцца прафесарам кафедры славянскай філалогіі. Адначасова Б. Брэжга працуе ў Акадэміі навук ЛССР, у Інстытуце гісторыі і матэрыяльнай культуры.

Галоўным навуковым аб'ектам для Б. Брэжгі было латгалскае сялянства. Гэты край Латвіі меў цеснае спадніненне з рускім і беларускім народамі, таму многія тэмы вучонага раскрываюць пытанні латышка-рускіх і латышка-беларускіх гістарычных сувязей. Беларусь

Такі ж лёс напаткаў і другі артыкул Б. Брэжгі — «Архівы на Віцебшчыне». Ён знік з Галоўнага ўпраўлення архіваў Рэчы Паспалітай, калі ў Варшаве гаспадарылі акупанты.

У адной з бібліятэк Рыгі я напаткаў матэрыялы Б. Брэжгі таго часу, калі ён загадваў кафедрай славянскай філалогіі ў Латвійскім дзяржаўным універсітэце. Дзь «Праграма спецыяльнага курса па старой беларускай пісьменнасці (з календарным раз-

вышла з друку ў Рызе яго кніга «Нарысы па гісторыі сялянскага руху ў Латгалі, 1577—1907». Там ён падае цікавыя даныя пра стракаты склад Латгалі, дзе жылі латышы, рускія, беларусы, палікі, немцы, эстонцы, лётцы і яўрэі.

У 1841 годзе ў Янаволе, што ў Люцынскім (Лудзенскім) старостве, успыхнула сялянскае паўстанне супраць паноў-прыглытальнікаў. Б. Брэжга піша: «Так, кіраўнікам паўстання ў Янаволі ў 1841 годзе былі Майсей Мацвееў — ад беларусаў і Пётр Курнік — ад латышоў». Ён падае праўдзівыя, хоць і сціплыя звесткі пра аднаго з гераічных нашых продкаў, які яшчэ да Кастуся Каліноўскага разам са сваім латышскім, рускім і братамі бяспрашна выступіў на бой з прыгоннымі ладам.

«Помнікам сяляннаму Лудзенскаму староству, — дадае аўтар, — якія палі ў 1841 годзе пад час бою з царскімі войскамі і якія засечаны пры выкананні прыгавору ваеннага суда, з'яўляюцца закінутыя магілы на балоце ля Нова-Слабодскай царквы і сярод іх «Масей-камень», пад якім пахаваны кіраўнік паўстання Майсей Мацвееў, ды яшчэ паданне пра яго, што збераглося сярод народа».

Але кліч, кінуты тым легендарным Масеем, паўтарыўся ў «Мужыцкай праўдзе» Кастуся Каліноўскага. Гэтая газета, як выявіў Б. Брэжга, з Гродзеншчыны трапіла і ў латгалскі край. Вучоны піша: «Так, лудзенскі блажачынны, прадстаўляючы 25 лютага 1863 года архіру паасобнік «Мужыцкай праўды», пісаў, што «вось такіх многа ёсць у сялян, і бунтаўшчыкі ездзяць смела, як чутно, мужыкам талкуюць і падобныя лісткі наклеіваюць ля корчмаў, ля капліц і ў вёсках падкідваюць... Амаль што ўсё ў адкрытую і кожнаму праграваюць развалючыяй...»

Несумненна, латышскі вучоны быў шчырым сябрам беларусаў і многае зрабіў для вызвалення і асвятлення забытых старонак гісторыі нашага народа.

Сяргей ПАНІЗНІК.

ЁН УЗДЫМАЎ СТАРОНКІ ДАЎНІНЫ

мела для Б. Брэжгі вялікую прыцягальную сілу. Павагу і любоў вучонага да беларускага народа, яго працу ў раскрыванні многіх цікавых старонак нашай гісторыі цяжка пераацаніць. Ён піша пра бібліятэкі многіх цікавых калегій у Полацку і Віцебску, даследуе ўзаемазвязі палачан і латышоў на працягу аж тысячы гадоў... Вось назвы некаторых публікацый Б. Брэжгі: «Археалагічны інстытут на Беларусі», «Ахова помнікаў старажытнасці на Віцебшчыне», «І. Я. Рэлін на берагах Дзвіны»...

У 1924 годзе Б. Брэжга на першай Усебеларускай канферэнцыі архіўных работнікаў у Мінску выступае з трыма дакладамі. Сярод надрукаваных рукапісаў Б. Брэжгі — артыкул «Манастыр мар'явітак у Віцебску», напісаны па-беларуску лацінкай. Трагічны лёс такой працы вучонага, як «Каменныя бабы на тэрыторыі Беларусі». У 1939 годзе яна была адаслана ў Варшаву і прапала пад час нямецкай акупацыі.

меркаваннем матэрыялу». Пачынаючы спецкурс 1947-48 акадэмічнага года, прафесар Б. Брэжга сказаў: «У канчатковым выніку нельга выпускаць з поля зроку тую задачу, якую ставіць сабе гісторыя мовы. Задача ж гэтая — даць на аснове даных мовы карціну гістарычнага развіцця народа. Задача такая можа быць здзейснена толькі шляхам назіранняў над беларускімі гутаркамі і помнікамі беларускай мовы. Кожнае мэтазгоднае намаганне ў галіне вывучэння гэтых помнікаў далучыць нас да пазнання гісторыі беларускага народа».

Захаваліся білеты, на якія пад час іспытаў павінны былі адказваць студэнты прафесара. Вось некаторыя пытанні: «Пераклады жыцця (XV—XVII стагоддзі)», «Вершы Андрэя Рышшы 1581—1588 гадоў», «Сцэны на беларускай мове са школьных драм у калегіумах XVIII стагоддзя», «Перакладныя апавесці»...

За год да смерці вучонага

ГАРЭННЕ, ПОШУКІ, МАРЫ

Па сцэне «Плыве» тонкая, празрыстая Адэта. З ёю прынц Зігфрыд — прыгожы, смелы, закаханы... Апошнія акорды аркестра — і выбух апладысмантаў запаўняе глядзельную залу тэатра ў Хельсінкі. Некалькі разоў потым выходзяць на выклікі публікі выканаўцы галоўных роляў, «зоркі» беларускага балета Людміла Бржазоўская і Юрый Троян. Гарачы прыём фінскіх глядачоў быў прыемным і нечаканым для Людмілы, бо жыхары Хельсінкі здаліся ёй спачатку надзвычай стрыманымі і спакойнымі людзьмі.

Маладой балерыне пашанцавала: галоўная роля ў балете Чайкоўскага «Лебядзінае возера» ёй далася неўзабаве пасля сканчэння Беларускага харэаграфічнага вучылішча. Яна танцавала Адэту адразу пасля трапяткой і пшчотнай Сольвейг. Гэта было дзесяць гадоў назад. Людміла рабіла першыя крокі на сцэне. І партыя Сольвейг заўсёды будзе для яе дарагая не толькі як першае сцэнічнае стварэнне, але і як вобраз, блізкі яе творчай індывідуальнасці, бо Сольвейг — сімвал вечнай жаночасці, далёкай мары...

Вернемся, аднак, да Адэты-Адзіліі. Складанейшая партыя! Яна заключае ў сабе два процілеглыя вобразы. Людміла помніць сваё хваляванне, нават страх перад першым спектаклем. Але зноў, як заўсёды, дапамагла музыка. Раптам ёй здалося, што няма вялікай глядзельнай залы, а ёсць толькі гукі, якія перанеслі яе ў чароўную казку, як калісьці ў

дзяцінстве, калі ёй чыталі кніжку...

Людміла Бржазоўская танцуе галоўныя партыі ў балетах савецкіх кампазітараў Пракоф'ева, Хачатуряна, Пятрова, беларускіх кампазітараў Яўгена Глебава і Генрыха Вагнера. І можна сцвярджаць, што з вобразамі Джульеты, Фрыгіі са «Спартак», Кармэн, Евы з балета «Стварэнне свету» ў яе сцэнічнае жыццё ўвайшлі жанчыны дзейных, складаных характараў, мужныя і бескампрамісныя ў сваім імкненні да шчасця, здольныя на самаахвяраванне і барацьбу за свае ідэалы.

Вельмі цікавай была для Людмілы Бржазоўскай работа над партыямі Фрыгіі і Нэле. Яна стварыла вобразы верных сябровак герояў, што прыйшлі на сцэну з народных эпапей і даўно сталі сімвалічнымі.

Дарагая для балерыны і роля Кармэн у балете Бізэ — Шчадрына «Кармэн-сюіта». Калі Людміла глядзела Мею Плісецкую ў балете Альберта Алонса, то не магла нават уявіць, што гэты вобраз можна «прачытаць» інакш. Але балетмайстар Валянцін Елізар'еў дапамог ёй пацуць у музыцы іншыя адценні. Кармэн Бржазоўскай у нечым новая нават і па сваім знешнім абліччы. Мы прывыклі да яркай жанчыны з кветкай у валасах (такая яна на опернай сцэне і ў балете Алонса). Людміла імкнулася стварыць вобраз больш пазычаны. Яе Кармэн верная мары і заўсёды ў пошуках ідэалу.

Не менш складаны вобраз

стварыла Бржазоўская ў балете ленинградскага кампазітара Андрэя Пятрова «Стварэнне свету». Ева як бы сінтэзуе ў сабе рысы жанчын, якіх дагэтуль балерыне доводзілася ўвабляць на сцэне. У выкананні Людмілы Бржазоўскай яна мудрая і пшчотная, мужная і шчырая.

Цікавыя замежныя гастролі для Людмілы пачаліся яшчэ ў вучылішчы, калі яна з групай вучняў выступала на міжнародным фестывалі ў Турцыі. Ёй апладзіравалі глядачы Венгрыі, Польшчы, Фінляндыі. У Хельсінкі, акрамя «Лебядзінага возера», беларуская балерына танцавала Фрыгію ў балете Хачатуряна «Спартак».

Калі яна атрымала званне народнай артысткі БССР, у яе спыталі: «Высокае званне ў маладым узросце — ці не можа гэта прывесці да таго, што балерына «супакоіцца на лаўрах»? І Бржазоўская адказала, што кожны новы дзень для яе — гэта новыя пошукі, імкненні... Ёй хочацца пазнаёміцца з самымі рознымі харэаграфічнымі стылямі. Хочацца танцаваць у творах Дэбюсі, Равэля. Шмат адкрыццяў чакае яшчэ балерыну ў рускай класіцы, у творах савецкіх кампазітараў — кожны час вылучае свае мастацкія патрабаванні.

І вось зноў — глядзельная зала беларускага тэатра оперы і балета. Гуцьць чароўная музыка Чайкоўскага. Сёння Людміла Бржазоўская — Адэта. Каторы ўжо раз. Але кожны раз — як у першы.

Б. ШАРАШЭўСКАЯ.

Музычная школа ў Наваполацку справіла нядаўна наваселле. Хлопчыкам і дзяўчынкам створаны добрыя ўмовы для зачаткаў. Юныя музыканты выступаюць з канцэртамі на падпрыемствах горада, яны часта госці ў хлебаробаў Полацкага і Верхнядзвінскага раёнаў. **НА ЗДЫМКАХ:** новая музычная школа; у Гаранскай сельскай школе кожны новапалачане і выкладчыца музычнай школы Яўгенія ДУБІНОўСКАЯ [у цэнтры] сустрэліся з мясцовымі школьнікамі.

**СТАРТ
ЛЯ ПОМНІКА**

Вось ужо многа год праводзіцца ў Мінску веснавая лёгкаатлетычная эстафета па вуліцах горада, прысвечаная дню нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. Як правіла, старт і фініш яе — ля падножжа помніка вялікаму правядыру, а арганізуе эстафету Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт, які носіць яго імя.

Сёлета ў эстафеце ўдзельнічалі каля 100 каманд.

**У ЗАЛІК КУБКА
СВЕТУ**

Двухразовы чэмпіён свету па фехтаванню на рапірах Аляксандр Раманькоў з Мінска заняў другое месца на міжнародным турніры ў Венецыі. Гэтыя спаборніцтвы ўваходзяць у залік розыгрышу Кубка свету.

**НА БАЙДАРКАХ
ПРАЗ ВІРЫ**

У першынстве Мінска і вобласці па тэхніцы воднага турызму амаль усё было традыцыйна: і час правядзення, і халоднае дажджлівае надвор'е, і месца — рака Іслач у раёне вёскі Падневічы.

На старт выйшлі сорак пяць мужчынскіх і сорак змешаных экіпажаў — усяго сто семдзесят чалавек. У адрозненне ад іншых відаў спорту тут барацьба ідзе не столькі паміж самімі спартсменамі, колькі паміж імі і больш магутным праціўнікам — сіламі прыроды. Пасля двух дзён барацьбы тройку прызёраў складалі каманды «Белгіправадгаса», Акадэміі навук БССР і вытворчага аб'яднання «Гарызонт».

**ПЕРАМОГА
Ў ВЕНГРЫ**

У Будапешце адбыўся фінальны матч паміж клубнымі камандамі з Саветаў Саюза і Венгрыі, якія разыгралі Кубак Еўропы на шаблях.

Перамаглі савецкія шаблісты, сярод якіх быў мінчанін В. Сідзяк.

**ЗНОЎ ГАЛІНА
КРЫЛЕНКА**

У Барысаве праходзіў чэмпіянат БССР па мастацкай гімнастыцы. Ён сабраў усіх лепшых спартсменаў Беларусі.

Прыемна было бачыць сярод удзельніц заслужанага майстра спорту, двухразовую чэмпіёнку свету ў камандным практыкаванні Галіну Крыленку, майстроў спорту міжнароднага класа Вольгу Рабіновіч, Таццяну Трафімовіч, Наталлю Шаўчэнка, Маргарыту Жыдовіч, Алену Шацько.

Барацьба за званне чэмпіёнкі БССР была прыгожай, цікавай і вельмі напружанай. У выніку трох дзён спаборніцтваў першае месца і званне абсалютнай чэмпіёнкі рэспублікі заваявала Галіна Крыленка. На другім месцы Вольга Рабіновіч, на трэцім — Святлана Карпечанка.

Наперадзе ў зборнай каманды БССР адказныя спаборніцтвы на чэмпіянаце СССР, які адбудзецца ў Адэсе.

**ПРЫРОДА ТУТ—
ХРАМ І МАЙСТЭРНЯ**

Вуліца Турава паступова перайшла ў дарогу, што бегла цераз палі, месцамі затопленыя веснавымі водамі. Мінаючы раку Сцвігу і на хвіліну затрымаўшыся ля лясніцтва ў Азяранах, наша машына ўязджае на тэрыторыю Прыпяцкага дзяржаўнага ландшафтна-гідралагічнага запаведніка. Уладзімір Гаціх, намеснік дырэктара запаведніка па навуковай рабоце, напэўна, знарок выбраў дарогу, якая наскрозь разразае запаведную зону, каб я меў магчымасць атрымаць агульнае ўяўленне аб прыродзе гэтага краю. Тут і бярозавыя гаі, і зараснікі асіны, ясель і граб мяжуюцца з балотамі, на свае адлюстраванні ў вадзе глядзяць магутныя векавыя дубы. Так адбылося маё першае знаёмства з адным з трох беларускіх запаведнікаў, тэрыторыя якога складае больш як 60 тысяч гектараў.

Агульнавядомы маштабы меліярацыйных работ, праводзімых на Палессі, якія далі ўжо рэспубліцы выдатныя сельскагаспадарчыя ўгоддзі, дазволілі стварыць вялікую колькасць новых саўгасаў. Але вядома таксама, што меліярацыя ўносіць істотныя папраўкі ў прыродныя ўмовы Палесся. Таму для навукі неабходна захаваць некранутай хоць бы невялікую частку яго з прыродным водным рэжымам, з багатым раслінным і жывёльным светам для назіранняў, параўнанняў. Такім месцам стаў Прыпяцкі запаведнік.

Акрамя пастаяннага саставу навуковых работнікаў у запаведніку сістэматычна працуюць экспедыцыі Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта, аддзела заалогіі і Цэнтральнага батанічнага саду Акадэміі навук БССР...

Улюбое надвор'е, дзе на машынах, дзе на лодках, а часцей за ўсё пешшу выходзяць на работу ў лес і на балота навуковыя супрацоўнікі Ілья Салановіч, Тамара і Вадзім Клакоцкія, Міка-

лай Рубан і іншыя. Іх праца дазволіць больш глыбока вывучыць прыроду Палесся, выпрацаваць рэкамендацыі па выкарыстанню багацейшых рэсурсаў поўдня Беларусі.

Праводзіць калектыў запаведніка і вялікую практычную работу. Лясніцтвы аднаўляюць лясы на суседняй з запаведнікам тэрыторыі. Гэта дазволіць стварыць тут

зону, якая будзе садзейнічаць захаванню спрадвечных прыродных умоў.

І зноў машына бяжыць наперад, успуджваючы на вадзе качак. Ляніва прахаджваюцца буслы, нібы вымяраючы сваімі доўгімі нагамі кіламетры павадкавых вод, ды мільгаюць сярод хваль чырвоныя галоўкі ныркоў.

НА ЗДЫМКАХ: Уладзімір

ГАЦІХ вядзе ўлік пашкоджаных лясамі дрэў; нялёгкай работа ў балотазнаўцы Мікалая РУБАНА (злева) і старэйшага лабаранта Рыгора КУДЛАСЕВІЧА; закладка лесагадавальніка ў запаведніку; борці — палеская адметнасць; пасадку сасны вядуць ляснікі Станіслаў УЧКУРНІСЬ і Іван ДРАНЕУСКІ. Я. КАЗЮЛЯ. Фота аўтара.

З народнага гумару

Аднойчы ў царкве за спевдзь старая бабулька дала папу бутэльку самагонкі. Поп схваціў бутэльку ў кішэню і пачаў маліцца, адбіваць паклоны. Неяк бутэлька вывалілася ў папа з кішэні і пакацілася па падлозе. Усе, хто быў у царкве, убачылі гэта. Папу стала няёмка, але ён не разгубіўся. У царкве вісеў вялікі абраз «Тайная вячэра». Ён павярнуўся да абраза і сказаў на ўсю царкву: — Святые! Вы там калі п'я-

це, дык піце, але бутэлек сюды не кідайце!

Настайнік, грэючы бок каля печы, навучаў дзяцей, каб яны ніколі, добра не падумаўшы, не пачыналі гутаркі.

— Лічыце, — кажа, — лепш да сотні спярша, каб мець час добра абдумаць, што хочаце сказаць.

Толькі гэта сказаў настайнік, як усе вучні разам загалі: «Раз, два, тры, чатыры...» — і

так аж да сотні. А пасля як гукнуць:

— Ваша крысо гарыць!

— Татачка! Паўла просіць мае рукі. Што яму сказаць?

— Скажы яму, што ў тваю руку я нічога не пакладу.

— Біліся, дык я яго мяшком бух, бух! А ён мяне абушком цоц! Дык ён спалохаўся ды бягом, а мяне, як пана, на сілках панеслі.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 740